

КУЛЬТУРНА ДИПЛОМАТІЯ УКРАЇНИ В ДЕРЖАВАХ ЄВРОПИ В УМОВАХ РОСІЙСЬКОГО ВОЄННОГО ВТОРГНЕННЯ

Ключові слова: культурна дипломатія, російсько-українська війна, культура.

Key words: cultural diplomacy, Russian-Ukrainian war, culture.

Культурна дипломатія є основним елементом міжнародних відносин, спрямованим на просування позитивного іміджу держави, використовуючи концепцію «м'якої сили». Вона переконує через мистецтво, освіту, ідеї [3, с. 9]. Із початком повномасштабного вторгнення Росії в Україну культурна дипломатія набула особливого значення, оскільки дала змогу показати нашій державі власну культуру усьому світу і довести, що наш народ має окрему від Росії історію та ідентичність.

Метою цього дослідження є висвітлення форм та інструментів культурної дипломатії України в державах Європи в умовах російського воєнного вторгнення.

Сучасна російсько-українська війна має значний вплив не лише на економічну чи політичну сфери, а й на культурну, зокрема на культурну дипломатію України в державах Європи. У відповідь на агресію з боку Росії, Україна застосувала різні форми культурної дипломатії в державах Європи. До них належать: різноманітні конференції, фестивалі, виставки, освітні обміни, змагання, конгреси та інші культурні заходи [3, с. 15]. Такі заходи сприяють поширенню знань про українську культуру та формують стійкий, позитивний образ України в Європі [1; 2; 3].

Одним із прикладів активної культурної дипломатії України є участь України у Leipzig Book Fair. Представлення української літератури на міжнародному рівні демонструє, що Україна має власну, самостійну літературну традицію, сформовану історичним досвідом, мовою та культурою, а не є «частиною російського культурного поля», як це роками нав'язувалося імперськими наративами. Через національний стенд, презентації авторів і публічні дискусії Україна показує Європі, що українська культура існувала й розвивалася попри колоніальний тиск Росії, а сучасна війна лише загострила потребу чітко відмежувати українську ідентичність від російської [4]. Отже, книжкові форуми стають не просто культурними подіями, а інструментом боротьби за правду, про те, що Україна є окремою нацією з власним голосом, пам'яттю та літературою, а не «молодшим братом» чи культурним додатком Росії.

Ще одним прикладом культурної дипломатії України в європейському просторі є мандрівна виставка «Tales of the Brave», яка проходила у Страсбурзі (Франція) та Будапешті (Угорщина) на базі інституцій Ради Європи. Виставка презентувала мистецькі та соціокультурні ініціативи української молоді, що виникли в умовах повномасштабної війни Росії проти України. Через візуальне мистецтво, особисті історії та культурні проекти «Tales of the Brave» демонструвала європейській аудиторії українську культуру як самостійну, живу та стійку, а не похідну від російської. Особливе значення виставки полягало в тому, що вона поєднує культурний вимір із ціннісним: свободу, гідність, опір насильству та право на власну ідентич-

ність [5]. Українська культура постає не лише як елемент мистецького самовираження, а як інструмент міжнародної комунікації та протидії російським дезінформаційним наративам, які заперечують існування окремої української нації. Проведення виставки в європейських інституційних просторах підсилює міжнародну легітимність українського культурного голосу та сприяє формуванню позитивного образу України як європейської держави з власною історією, культурою та цінностями.

Отже, культурна дипломатія України в державах Європи є потужним інструментом утвердження національної ідентичності та формування позитивного міжнародного образу держави. Через участь у форумах, книжкових ярмарках, виставках і культурних програмах Україна демонструє свою окремість від Росії, презентує власну літературу, мистецтво та цінності. Ці заходи сприяють поширенню знань про українську культуру, зміцненню міжнародної підтримки та протидії спробам дезінформації, а також підкреслюють важливість культури як складника зовнішньої політики та засобу «м'якої сили». Тому можна зробити висновок, що культурна дипломатія в умовах війни є ефективним засобом захисту української суб'єктності і зміцнення присутності України у європейському та світовому культурному просторі.

Джерела та література

1. Драч В. В. Культурна дипломатія в умовах глобального розвитку суспільств. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв: наук. журнал*. 2024. № 2. С. 33–38.
2. Європейська виставка про молодь України «The Tales of the Brave» продовжує маршрут від Страсбурга до Львова. *Міністерство молоді та спорту України*. 13 листопада 2025 р. URL: <https://surl.lu/mrkyxp>
3. Культурна дипломатія: навч. посіб. / за заг. ред. І. Матяш та В. Матвієнка; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Ін-т міжнар. відносин, Наук. т-во історії дипломатії та міжнар. відносин. Київ: ГДП, 2021. 248 с.
4. Leipzig Book Fair 2025. *Український інститут книги*. 31 березня 2025 р. URL: <https://ubi.org.ua/en/news/kategoriya-2/pidsumki-leypcizkogo-knizhkovogo-yarmarku-2025>
5. Tales of the Brave. *Council of Europe Office in Ukraine*. URL: <https://www.coe.int/en/web/kyiv/exhibition-special-call-ukraine>